

ж) координація змісту дошкільної та початкової освіти з метою визначення пріоритетних напрямів діяльності кожної з цих ланок та усунення диспропорції між провідними змістовими лініями дошкільної освіти, що полягає сьогодні в переважанні пізнавального розвитку над фізичним, соціально-особистісним, морально-етичним, художньо-естетичним;

з) зміна методики навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку і початкової школи, за образним виразом академіка О.Савченко, «замість предметоцентризму- дитиноцентризм з урахуванням «індивідуальності кожного» [9];

к) координування в означеному напрямі навчальних планів, програм, введення нових спекурсів для студентів факультетів дошкільної і початкової освіти.

Література

1. Богуславська Т. М. *Варіативні концепції наступності дошкільної і початкової ланок освіти (у вітчизняній педагогіці ХХІ ст.)* / Т. М. Богуславська // *Психолого-педагогический поиск : науч.-метод. журн.* – 2009. – Вып.1(9) – С. 121.
2. *Богуш А. М. Передшкільна освіта : реалії сьогодення* / А. М. Богуш. – Педагогічні науки: зб.наук.пр. – Херсон, 2011. – Вып. LVIII-Ч.1
3. *Дошкольное образование. Словарь терминов* / Сост. Н. Виноградова и др. – М.: Айрис-пресс, 2005. – 600 с.
4. *Запорожец А. В. Интеллектуальная подготовка к школе* / А. В. Запорожец // *Дошкольное воспитание.* – 1977. – № 8. – С.37–47.
5. *Калишкова Л. Теоретичні основи і шляхи вдосконалення методики мовленнєвої підготовки дітей до школи* // *Поч.школа.* – К., 2000. – № 12. – С.10.
6. *Кудряцев В. Т. Психология развития человека* / В. Т. Кудряцев. – Рига: Эксперимент, 1999. – С. 147.
7. *Люблинская А. А. Преемственность детского сада и школы в работе над развитием умственной деятельности детей* // В сб.: *Воспитание и обучение старших дошкольников в детском саду* / А. А. Люблинская. – Тезисы Всесоюзной научной конференции. Ч.1. – М.: ЛПТИ, 1971. – С. 75–76.
8. *Русова С. Дошкільне виховання* / С. Русова // *Вибрані твори.* – К.: Освіта, 1996. – С. 34–193.
9. *Савченко О. Освіта повинна бути не тільки доступною, а й якісною* / О.Савченко // *Початкова школа.* – К., 2001. – № 10. – С. 5.
10. *Сухомлинский В. О. Вибрані твори в п'яти томах* / В. О. Сухомлинский. – К.: Рад.шк., 1977. – Т.3. – С. 92–93.
11. *Степанова Т. М. Трансформації змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки (кінець ХІХ-ХХ століття).* Монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 424 с.
12. *Тихеева Е. И. Развитие речи детей* / Е. И. Тихеева. – М.: Просвещение, 1968. – С. 3–10.
13. *Ушинский К. Д. Вибрані педагогічні твори: у 2-х томах.* – Т.2 / К. Д. Ушинский. – К.: Рад. школа, 1983. – С. 291.

Недодатко Н. Г.

ВИКОРИСТАННЯ АВТОРСЬКОЇ КАЗКИ ПРИРОДОЗНАВЧОГО ЗМІСТУ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ВИХОВАННІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Сучасна екологічна освіта має бути спрямована в майбутнє, ґрунтуватися на ідеях гармонії природи та людини, стійкого розвитку біосфери, сприяти подоланню наявних у суспільстві стереотипів шляхом формування духовної, моральної, екологічно освіченої особистості та створення умов для її розвитку. На сьогоднішній день недостатньо лише володіти певним обсягом екологічних знань, необхідна екологічна позиція та відповідальна діяльність людини.

Екологічна криза охопила сфери мислення людини, її екологічну свідомість і практичну діяльність. Глобальне знищення природи - це лише побічний результат

згубної діяльності суспільства. Сутність сучасної екологічної кризи полягає не лише у відокремленні людини від природи і в конфлікті з нею, а в нашому впертому нерозумінні або небажанні зрозуміти, що людство може вижити лише за умови, коли усвідомлюватиме себе невід'ємною складовою природи.

Проблемі взаємодії дошкільника та навколишнього середовища, формуванню його свідомості в контексті активного буття присвячені дослідження В. Вернадського, С. Глазичева, А. Горелова, М. Кисельова, В. Кременя, В. Крисаченка, В. Лося, Г. Філіпчука, Г. Швєбса, М. Шеллера та ін.

Значний внесок у розробку теоретичних засад функціонування педагогічних систем, дидактичних основ освіти і, зокрема, екологічної, здійснено в працях А. Алексюка, Ю. Бабанського, Г. Білявського, С. Гончаренка, Р. Гуревича, А. Захлебного, Н. Кузьміної, І. Лернера, В. Онищука, В. Паламарчук, О. Плахотник, О. Савченко, М. Скаткіна, А. Степанюк, І. Суравеґіної та ін. Активність дитини як суб'єкта процесу навчання і виховання частково охарактеризовано також у працях В. Лозової, А. Макаренка, П. Найденової, М. Сметанського, Т. Суцєнко, Г. Троцко та ін. Важливою складовою досліджуваної проблеми є розгляд дитини як суб'єкта життєдіяльності в соціокультурному і соціоприродному середовищі у працях К. Альбуханової-Славської, Б. Ананьева, Г. Балла, І. Бєха, Л. Божович, П. Блонського, В. Рибалки, Г. Щукіної та ін.

Емоційне спілкування з природою пробуджує у дитини хвилювання, захоплення, радість, впевненість у собі, як складовій усього живого, і є необхідною умовою творчого освоєння довкілля дітьми дошкільного віку.

Спілкування з природою сприяє появі різних почуттів у дошкільнят. Моральні – мотивують дії дитини у природі, сприяють усвідомленню сталих норм і правил поведінки. Естетичні почуття – відображають емоційне ставлення дитини до краси, яка її оточує. Практичні – залежать від вольових зусиль дитини, уміння долати труднощі на шляху до наміченого (дме колючий вітер, але треба почистити годівничку і насипати корму пташкам).

Виховання дітей у природі та через природу сприяє через гармонію звуків, кольорів, форм, динаміку змін емоційно-соціальному розвитку малят. Вони вчаться радіти, захоплюватися красою природи, а це формує життєздатність дитини, бажання опікуватися станом природи.

Проте, проаналізувавши стан освітньо-виховного процесу в сучасній дошкільній освіті, О. Запорожець, А. Захлебний, І. Зверєв, Г. Пустоцвіт та інші справедливо зазначають, що він спрямований, в основному, на розвиток інтелектуальної сфери дітей і менше всього орієнтований на становлення емоційно-моральних ставлень до природи. Однак саме екологічне виховання здійснюється на основі інтелектуально-емоційної сфери, тобто на основі взаємозв'язку знань та почуттів і формує систему поглядів, переконань, які базуються на загальнолюдських нормах і законах розвитку природи, сприяє тісному взаємозв'язку людини та природи. А відтак, екологічне виховання повинно становити цілісну систему, яка охоплює все життя людини.

Процес формування системи наукових знань і здійснення на цій основі завдань екологічного виховання варто розглядати як у напрямі змісту, так і методичному. Адже основні ступені вікового, інтелектуального й соціально-морального розвитку дитини демонструють динаміку таких змін, які характеризуються збереженням на нових етапах

уже набутих ознак, що визначились попередньо, та виникненням тих, що притаманні наступному, якісно вищому рівню розвитку й екологічного виховання в майбутньому.

Екологічне виховання – це створення умов для засвоєння людиною екологічної культури, виробленої суспільством, з її зміною в наступності поколінь. Екологічна культура набуває особистісного, індивідуального трактування – як прийнятий людиною спосіб динамічної взаємодії з оточуючим її природним світом (система ціннісних орієнтацій), так і глобальне звучання – узагальнений культурно-екологічний досвід усього людства (екологічна етика). При цьому перша індивідуальна інтерпретація дає можливість говорити про різний рівень сформованості екологічної культури особистості, що має значення як параметр оцінки її динаміки в плані екологічного виховання.

Наукові підходи до екологічного виховання в сучасних умовах розроблені в дослідженнях А. Захлебного, І. Зверева, І. Суравегіної, які визначили мету, принципи, завдання і зміст екологічної освіти та виховання. Концептуальні положення екологічного напрямку педагогіки стосовно окремих навчальних предметів, поза навчальної діяльності, вікових груп та інших специфічних факторів уточнювались Н. Лисенко, І. Мельник, З. Плохій, Н. Пустовіт, Г. Пустовітом, Л. Різник, Д. Струнніковою, Г. Тарасенко, Л. Шаповал та багатьма вченими-педагогами.

Дитина може розуміти, але не приймати «для себе» певну інформацію, знати, але не користуватися знаннями у своїх діях чи навіть пристосовуватись до обставин, діяти відповідно до них, однак внутрішньо ставитись негативно. У такому випадку вона виконує загальноприйняті вимоги, норми й правила поведінки в навколишньому та у взаємодії з природою, але знання її не насичені позитивними емоціями, мають егоїстичну спрямованість, зумовлюють застій процесу виховання.

За визначенням С.Дерябо та В.Ясвіна, формування основ екологічної культури є становлення усвідомлено-правильного ставлення безпосередньо до самої природи, до людей, які охороняють та створюють її, а також до людей, які створюють на її основі матеріальні скарби та духовні цінності. Це також ставлення до себе як частини природи, розуміння цінності життя та здоров'я, їх залежності від стану екологічного середовища. Це усвідомлення своїх умінь творити разом з природою [4].

Отже, ставлення дитини до знань має вирішальне значення у формуванні її переконань у майбутньому, оскільки саме воно (ставлення) пов'язане з вибірковою й чисто суб'єктивною її активністю, акумулює у собі потреби, оцінки, інтереси, а в майбутньому – і смаки, нахили, принципи тощо.

Стимулюють розвиток інтересу до пізнання природи і художні твори. Особливо цікавими є казки, оповідання В. О. Сухомлинського, Г. Скребицького, М. Коломієць, Г. Демченко, І. Кульської, поетичні твори класиків та сучасників.

В організації спільної з дорослим діяльності дитини – інтелектуальної, ігрової, трудової – саме казка може стати тією сходинкою, з якої розпочнеться взаємодія. У світі дитинства кожен крок несе у собі щось нове і, головне, цікаве. Казка – це крок, який дитина робить поруч з дорослим. Дорослий розповідає або читає, коментує, пояснює, відповідає на запитання. Дитині цікаво. Серед великої кількості казок згодом з'являється улюблена чи улюблені.

У кожного з нас є власна «казка» – життя. І наше життя, на думку деяких психологів, нерідко складається саме за сценарієм улюбленої у дитинстві казки. Вона наче

зкладає у нашу свідомість визначену програму, задає напрям у житті. Слухаючи казку дитина отожднює себе з певним героєм. І у дорослому житті людина робить так, як її улюблений у дитинстві герой, здійснюючи його подвиги і повторюючи його помилки. Тому в певному сенсі казка закладає долю, поведінку і характер, веде людину по життю.

Тому до ознайомлення з казкою необхідно підійти дуже серйозно. Для того, щоб діти краще сприймали казки, необхідно подбати про сприятливу психологічну атмосферу під час читання чи розповідання казки, про правильне освітлення, місце розташування слухачів, висоту та тембр голосу дорослого. Слід пам'ятати, що дітям потрібен час для обміркування почутого. Можна прочитати ще раз з власної ініціативи чи на прохання дитини, поставити запитання за змістом, поміркувати разом, уважно дослуханнясь до точки зору малюків. Тим більше, що у кожній казці є про що поміркувати і не лише малюкам, а й дорослим.

В історії розвитку суспільного дошкільного виховання ставлення до казки у різні часи було різним, зазначає Г. Беленька. На ідеях добра і мудрості народних казок виховувалися покоління. У 30-х роках минулого століття казку забороняли як шкідливу і зайву у навчально-виховному процесі. Трохи згодом - поновлювали в правах, сперечалися, які казки є кращими для розвитку особистості дитини – народні чи авторські, використовували їх як засіб педагогічного впливу на дитину.

Нині казка посідає гідне місце серед засобів виховання і навчання дошкільників. Проте, ми поділяємо думку Г. Беленької, що значення авторських казок в ознайомленні з природою оцінено недостатньо. Порівняно з народними вони більш доступні і ліричні, оскільки створювалися спеціально для дітей, тоді як народні – для дорослих, а для дітей лише адаптувалися.

Завжди цікавими для дошкільників є казки природознавчого змісту. Цікавою є сама форма пізнання – через уяву і фантазію і звичний, але дистантний світ природи постає перед дітьми у іншому несподіваному аспекті: чуттєвому, таємничому, емоційно – забарвленому.

Авторські наукові казки відрізняє від інших казок наявність достовірної наукової інформації, що збагачує інтелектуальну сферу дитини з одного боку, і уявної ситуації з вигаданими діючими особами – з іншого. Вони базуються на наукових фактах чи спостереженнях людей, що люблять і розуміють природу.

Цінність авторської казки і в тому, що вона сприяє формуванню у дітей емоційного ставлення до зображуваних героїв, подій і явищ, яке діти переносять у повсякденне спілкування з довіллям, що забезпечує формування стійкого позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи. Останнє спонукає дітей до відповідних дій у природі і є основою екологічно доцільної поведінки.

Усі авторські казки Г. Беленька умовно поділяє на кілька груп:

– у яких діти отримують знання про певний об'єкт чи явище природи (В. Біанкі «Зозуленька», Г. Беленької «Весняна казочка», П. Цвірки «Чому зозуля своїх діток не висиджує», А. М'ястківського «Зелена жаба» та ін. Їх доцільно використовувати після безпосереднього спостереження за природними об'єктами;

– у яких діти отримують знання відразу про декілька об'єктів та явищ у природі, про зв'язки і залежності, що існують у природі (В. Біанкі «Пригоди Муравлика», М. Скребцової «Як чагарники з деревами посварилися», Світлани та Юрія Ходосів

«Підземні лабіринти», Д. Чередніченка «Той, хто прийшов захищати від дощу» та ін.). Їх варто використовувати, коли діти вже мають знання про об'єкти природи, які є у казці;

- казки, що дають змогу систематизувати отримані раніше знання та акумулювати їх у яскраві образи лісу, степу, краплинки. Це казки Ю. Дмитрієва «Що таке ліс», О. Іваненко, Н. Павлової, Г. Тютюнника, Є. Шморгуна та ін.[2]

Окремо є казки, у яких розкривається вплив людини на природу, взаємозв'язки між ними (В. Сухомлинський «Камінь», О. Іваненко «Кисличка» та ін.). Досвід використання казки як засобу екологічного виховання свідчить про те, що казка:

- впливає на почуття й розум дитини;
- є засобом впливу на когнітивну й емоційну сферу дитини.

У російськомовних дошкільних закладах українські казки краще читати перший раз у оригіналі, а потім у перекладі на російську. Оскільки в українському творі вони знайомляться зі звучанням уже відомих назв тварин, птахів, пір року, а після можна спробувати відтворити діалоги героїв казки з дітьми рідною для них мовою. Казки О. Іваненко можна використовувати як метод навчання.

Г. Бельєнка визначає особливості роботи з казками природничого змісту:

- 1) розмежувати, яка інформація в казці є реальною, а яка фантастичною (якщо включити «помилку» вихователя, яку виправляють діти, засвоєння стовідсоткове);
- 2) поміркувати над описаними в казці подіями (спонукати дітей до роздумів);
- 3) інтеріоризація дітьми отриманої інформації (через трудову, зображувальну, мовленнєву, рухову та інші види діяльності).

У авторській казці казкові герої розповідають дітям про таємниці природи та навколишнього світу, про нові взаємини людини і суспільства. Звертають увагу дітей на красу природи, її тендітність та залежність від людини. Але не всі потрібні казки зустрічаються в хрестоматіях для дітей і вихователь має право на самостійне визначення кола програмового читання для дітей своєї групи, виходячи зі своїх переконань і уявлень про благо дитини і про те, у чому полягає прилучення дітей до світу природи. Це новий вид педагогічної роботи вихователя.

Величезне значення використання авторської казки природознавчого змісту у процесі екологічного виховання дітей дошкільного віку обумовлене тим, що вона:

- має наукову основу, яка дає змогу формувати реалістичні уявлення про окремі об'єкти та явища природи, потреби живих організмів, зв'язки та залежності у природі в багатоступеневій ієрархічній послідовності та єдності;
- забезпечує цілісність раціонального та емоційного у пізнанні; відповідає характеру мислення та інтересам дитини.

У роботі з дітьми вихователі мають використовувати як класичні, так і сучасні казки про природу, акцентуючи увагу на творах українських авторів. Моральний аспект впливу казки на формування особистості дитини вивчали М. Машовець та А. Карнаухова [8, с. 20–25]. Автори зазначають, що казки віддзеркалюють загальні закономірності творів народного епосу, містять певні етичні характеристики. В них акумулюється і зберігається все, варте уваги нащадків.

Казки в доступній формі розкривають національні та загальнолюдські цінності, які народ плекав і передавав нащадкам у формі дивовижних мрій про непереможність

добра, про щасливе життя. У казках відтворюється світогляд народу, його морально-етичні та естетичні принципи, педагогічний геній, багатовіковий досвід виховання підростаючого покоління. Саме тому педагогічне використання казки потребує аналітичного підходу, наукового осмислення з точки зору жанрових особливостей, а також вивчення їх педагогічної цінності для розвитку дитини в дошкільний період. Казки становлять особливу фольклорну форму народного епосу, яка ґрунтується на парадоксі реального та фантастичного, допомагають зрозуміти окремі сторони суспільного життя.

На необхідність використання казок у вихованні дітей вказували І.Франко, С. Русова, К. Ушинський, В. Сухомлинський. Так, зокрема, С. Русова вказувала на національний чинник у змісті казки, який віддзеркалює умови життя, історію народу чи нації, де народилася дитина. В. Сухомлинський наголошував, що казка сприяє моральному розвитку дитини, без якого «не можливі шляхетність душі, чутливість до людського нещастя, горя, страждання» [10, с. 221]. Саме його авторські казки використовують вихователі як засіб морально-етичного виховання дошкільників.

На жаль, сьогодні казка замінена, у більшості сімей, на закордонні мультфільми. Брак часу у батьків чи недооцінка ролі казки у вихованні, неконтрольованість перегляду мультфільмів дітьми, де агресивна поведінка героїв, породжує жорстокість, нівелюють цінність людських взаємин.

Вчені наполягають на поверненні казки у дитяче життя і визначають спорідненість жанрових особливостей казки й дитячого світобачення. Перш за все, це подібність до протиставлень та полярностей. Казкові образи не бувають водночас добрі і злі, як і дитячі оцінки та моральні уявлення не припускають компромісів: якщо образ злий, він огидний зовні. Зрозуміла і нескладна характеристика позитивних і негативних героїв допомагає дітям розібратися у сутності конфлікту і визначити своє ставлення до нього.

У казках дитина реалізує свої великі та маленькі мрії. Слухаючи казку, маленька дитина співчуває персонажам та об'єктивує свої неусвідомлені бажання. Її прагнення реалізуються в казці. Сильні враження від казки не дають згаснути увазі дітей, а мова та влучні порівняння швидко запам'ятовуються. Емоційне ставлення до героїв казки передбачає об'єктивну оцінку героїв, допомагає зрозуміти ідейний зміст твору.

Казка виховує, розвиває, навчає і навіть лікує, треба дотримуватись декількох простих правил, які подають автори:

1. Ознайомтеся з казкою, перш ніж ви розповісте її дитині. Кожна казка містить урок, тому переконайтеся, що це саме той урок, який необхідно засвоїти вашій дитині.

2. Знайдіть книгу з привабливими ілюстраціями, які цікавлять вашу дитину. Це один хороший засіб для ілюстрування казок – ляльковий театр. Він підійде до супроводу казок з невеликою кількістю персонажів.

3. Озвучуйте головних персонажів різними голосами, низьким голосом говоріть за велетня, а високим хай розмовляє дитина. Змінійте тон для озвучування тварин, скажімо використайте писк для озвучування миші.

4. Додавайте деякі шумові ефекти. Наприклад, замість того, щоб лише вимовити, що вовк загарчав, скажіть : «Вовк грізно загарчав «grrr-p-p.»»

5. Розповідайте нові казки в особах, наслідуючи низький і грубий голос ведмеда, улесливу інтонацію лисиці чи сумний голос скривдженого зайця. Це допоможе дитині не лише швидко запам'ятати казку, а й яскравіше уявити її героїв.

6. Коли дитина добре запам'ятає всю казку, запропонуйте їй розіграти казку в ролях, взявши на себе роль уподобаного персонажа або відразу декількох героїв, наприклад, у казці «Рукавичка».

7. Придумуйте казки, в яких головною дійовою особою є ваша дитина. Діти люблять слухати історії про себе. Крім того, такі казки – дієвий засіб для корекції або виховання в дитини певних рис характеру.

8. Пропонуйте дитині розповідати знайомі казки. Спочатку з вашою допомогою, а потім самостійно.

9. Придумуйте казки разом з дитиною, а згодом запропонуйте їй зробити це самостійно. Казка містить універсальні «рецепти» розв'язання багатьох проблем. Тому, слухаючи або придумуючи казку, дитина за допомогою дорослого буде вчитися переборювати свої найглибші неусвідомлені труднощі.

Твердження науковців, що через мистецтво в безпосередньо-емоційній формі відбувається трансформація цінностей суспільства в особистісно-значущі, настановила на думку про використання, після вивчення казки, методів, які допоможуть дитині виразити своє розуміння подій казки та своє ставлення до її героїв. Такими засобами самовираження може бути малювання, ліплення, виготовлення аплікацій, поробок, схожих на героїв казки.

Екологічне виховання дошкільників засобами авторської казки природничого змісту варто планувати в три етапи:

- закріплення знань дітей про об'єкти та явища природи, формування позитивного емоційного ставлення до природи;

- формування уявлень про зв'язки й залежності в природі, розвиток емоційно-ціннісного ставлення до природи;

- формування уявлень про цілісність природних систем і людину як частину природи, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення, мотивація екологічно доцільної поведінки та діяльності.

Казки, що найбільш відповідають завданням кожного з етапів роботи з дітьми.

- *перший етап* - Борис Грінченко «Квітки»; Оксана Іваненко «Кисличка», «Культбабка», «На добраніч»; Іван Крип'якевич «Буряк і соняшник»; Зірка Ментазюк «Квіти дощу»; Гроздана Олуїч «Ясеневий листок»; Людмила Тарнашинська «Казка про жовтий листочок»; Василь Чухліб «Пісня тоненької очеретинки»; Ганна Беленька «Як павучок хатку собі будував»; Василь Сухомлинський «Найгарніша мама», «Велике й мале»; Сергій Козлов «Зимова казка» та інші;

- *другий етап* – Олександра Лопатіна «Як дерева до зими готуються», «Невтомні трудівники»; Наталія Павлова «У живій кімнатці», «Знахідка»; Іван Сенченко «Як Олеся заснула у квітці»; Марія Скребкова «Розмова соснонок»; Ганна Беленька «Хто з них правий?»; Віталій Біанкі «Пригоди Мурашки», «Зозулення»; Оксана Іваненко «Про бджілку Медунку», «Чорноморденький»; Василь Сухомлинський «Самотній мураха», «Зозулина журба»; Григорій Храпач «Золотава», А.Грибачов «Зайчик – Коська і струмок» та інші;

- *третій етап* - Віталій Біанкі «Лісові домівки», «Перше полювання», «Хатинка»; Зоя Плохий «Хто потрібніший»; Василь Сухомлинський «Камінь»; Юрій Дмитрієв

«Що таке ліс»; Микола Кучма «Лісовий ярмарок»; Дмитро Чередниченко «Той, хто прийшов захищати від дощу» та інші. Саме таку підбірку авторських казок для формування природничо-екологічної компетентності пропонує Т.Науменко [9].

У роботі з казкою доцільно використовувати такі методи роботи вихователя з дітьми:

- розповідь (читання) казки;
- бесіда за змістом казки;
- дидактична гра за змістом казки;
- читання казки після спостереження;
- діалогізована розповідь казки;
- гра-психогімнастика за змістом казки;
- використання змісту казки в процесі спілкування, спостереження, праці в природі;
- фантастичне аналізування казки;
- читання казки як відповідь на запитання дитини;
- експериментування; інсценівка, театралізована та рольова гра за сюжетом казки;
- продовження казки, придумування її кінця;
- оформлення «книжки-малюнка» за змістом казки;
- моделювання казки на фланелеграфі чи магнітній дошці.

Отже, використання авторської казки природничого змісту у освітньо-виховному процесі ДНЗ сприяє екологічному вихованню дітей старшого дошкільного віку. Дотримання дорослими правил використання казки у вихованні дітей, вираження дітьми свого ставлення до героїв казок через мову, гру, малювання, ліплення допомагають дітям увійти в складний світ дорослого життя з розумінням свого місця в нім. А ще, читання казок сприятиме формуванню цікавості до книжок, читацьких умінь, і, в подальшому, грамотному письму, бо хто багато читає, той грамотно пише.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4-19.
2. Беленька Г. Екологічна казка в житті сучасної дитини / Г.Беленька // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 2. – С.17-24.
3. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» // Авт. колектив: О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко [та ін.] – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с.
4. Дерябо С.Д. Экологическая педагогика и психология / С.Д. Дерябо, В.А.Ясвин. - Ростов-на-Дону, Феникс, 1996. – 480 с.
5. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. для пед. вузів / Н.В.Лисенко. – Львів: Світ, 1994. – 144 с.
6. Маршицька В. Соціально-моральні задачі у екологічному вихованні дошкільнят / В.Маршицька // Дошкільня. – 2012. – № 5. – С.18-19.
7. Маршицька В. Від розуму до емоцій. Виховання емоційного ставлення дошкільнят до природи / В.Маршицька // Дошкільня. – 2012. – № 4. – С. 20-21.
8. Машовець М. Вплив казки на формування особистості дитини: моральний аспект / М.Машовець, А. Карнаухова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 7. – С. 20-25.
9. Науменко Т. Формування природничо-екологічної компетентності дошкільників засобами авторської казки / Т.Науменко // Вихователь-методист дитячого садка. – 2012. – № 7. – С. 25-33.
10. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Т.3. / В.О.Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1977. – 378 с.
11. Чернишова Л. Поміркуймо над казкою / Л. Чернишова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 2. – С. 30-33.